ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету історії
та міжнародних відносин
О.М. Маклюк
(підпис) (ініціали та прізвище)
28 серпня 2026 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ

підготовки магістра
денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Міжнародні відносини
(назва)
спеціальності С3 Міжнародні відносини
(шифр, назва спеціальності)
галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
(шифр і назва)

ВИКЛАДАЧ: Шиханов Руслан Борисович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин

Протокол №1 від 28 серпня 2026 р.
Завідувач кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин

(підпис) С.С. Черкасов
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної/
освітньо-наукової програми

(підпис) А.В. Омельченко
(ініціали, прізвище)

2026 рік

Зв`язок з викладачем:
E-mail: *ars.720427@gmail.com*
СЕЗН ЗНУ повідомлення:
Google Meet: *meet.google.com/obu-zjaq-bgj*
Zoom: PMI: *261 952 7071*, Login: *5BGtT1*
Телефон: *8-061-228-76-39 (кафедра)*
Інші засоби зв'язку: *Facebook Messenger*
Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин: *місто Запоріжжя, проспект Соборний, будинок 74, 5-й навчальний корпус ЗНУ, аудиторія 304 (3-й поверх)*

1. Опис навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування системного розуміння теоретичних засад, інституційних механізмів та практики прийняття зовнішньополітичних рішень, передусім в Україні, а також розвиток здатності аналізувати процес їх формування, реалізації та оцінювання у взаємодії з внутрішнім і міжнародним середовищем.

Завданнями дисципліни є ознайомлення з основними теоріями та моделями прийняття зовнішньополітичних рішень; розкриття ролі державних інституцій, бюрократії, політичних і недержавних акторів, інформаційно-аналітичного забезпечення та міжнародних партнерств; з'ясування особливостей прийняття рішень в умовах криз, війни та невизначеності; формування здатності оцінювати альтернативи, механізми реалізації та результати зовнішньополітичних рішень України.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	**денна форма здобуття освіти**	**заочна форма здобуття освіти**
1	*2*	*3*
Статус дисципліни	**Вибіркова**	
Семестр	3-й	
Кількість кредитів ECTS	**3**	
Кількість годин	**90**	
Лекційні заняття	6 год.	
Семінарські / Практичні / Лабораторні заняття	6 год.	
Самостійна робота	78 год.	
Консультації	*Згідно графіку проведення консультацій, затвердженого кафедрою (дистанційно)*	
Вид підсумкового семестрового контролю:	**залік**	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13874	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	*2*	*3*
Компетентності: **ЗК3.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. **ЗК6.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність). **ЗК7.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. **ЗК8.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК9.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. **ЗК13.** Здатність бути критичним і самокритичним. **СК2.** Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному. **СК9.** Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем. **Результати навчання:** **РН08.** Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій. **РН17.** Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів. **РН19.** Надавати експертну оцінку з міжнародних проблем як глобального, так і європейського рівня.	Інформаційний, пояснювально-ілюстративний, проблемний, пошуковий, аналіз і синтез, індукція і дедукція, спостереження тощо на основі використання студентоцентрованих, проблемно□орієнтованих технологій та підходів, зокрема проблемно-орієнтоване навчання, навчання на основі проектів, мультимедійні методи, мережеві технології, аудіовізуальний метод, електронні презентації, індивідуальна робота, аналіз літератури та джерел, постановка проблеми та визначення її актуальності, здійснення наукового дослідження із дотриманням норм академічної доброчесності.	Поточний контроль передбачає усне обговорення принципів та методів наукового дослідження та вирішення практичних задач під час аудиторних занять (аналіз літератури та джерел, постановка проблеми та визначення її актуальності, здійснення наукового дослідження із дотриманням норм академічної доброчесності). Теоретичний підсумковий контроль – співбесіда (у разі дистанційного навчання – змішана з підсумковим тестом). Підсумкове практичне завдання – індивідуальне науково-дослідне завдання з проблем організації та проведення виборчих кампаній.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРИЙНЯТТЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ

Тема 1. Зовнішньополітичне рішення як предмет наукового аналізу

Поняття, сутність і специфіка зовнішньополітичного рішення. Зовнішньополітичне рішення у структурі зовнішньої політики держави. Основні елементи та етапи процесу прийняття зовнішньополітичного рішення. Суб'єкти, об'єкти та середовище прийняття зовнішньополітичних рішень. Чинники, що визначають процес і результати зовнішньополітичного рішення. Основні підходи до наукового аналізу зовнішньополітичних рішень.

Тема 2. Теорії та моделі прийняття зовнішньополітичних рішень

Основні теоретичні підходи до дослідження прийняття зовнішньополітичних рішень. Модель раціонального актора та раціонального вибору. Організаційна модель прийняття зовнішньополітичних рішень. Бюрократична модель та модель урядової політики. Інші сучасні підходи до пояснення зовнішньополітичного вибору. Порівняльний аналіз моделей та можливості їх застосування до українських зовнішньополітичних рішень.

Тема 3. Особа, яка приймає зовнішньополітичне рішення: політико-психологічні та когнітивні чинники

Особа, яка приймає зовнішньополітичне рішення, та її роль у політичному процесі. Політичне сприйняття міжнародного середовища та формування образу ситуації. Переконання, цінності, досвід і система уявлень політичного лідера. Когнітивні обмеження та механізми спрощення процесу прийняття рішень. Когнітивні упередження, емоції та їхній вплив на зовнішньополітичний вибір. Особистісний чинник у поясненні зовнішньополітичних рішень: можливості та обмеження аналізу.

Тема 4. Бюрократія та міжвідомча взаємодія у процесі формування зовнішньополітичних рішень

Бюрократія як чинник формування зовнішньополітичних рішень. Організаційні інтереси та поведінка державних установ. Розподіл функцій і спеціалізація державних органів у зовнішньополітичному процесі. Міжвідомча конкуренція та конфлікти інтересів. Механізми міжвідомчої координації та узгодження позицій. Вплив бюрократичних процедур на якість і своєчасність зовнішньополітичних рішень.

Тема 5. Національні інтереси, цілі та стратегічний вибір у зовнішній політиці України

Національні інтереси як основа формування зовнішньополітичного курсу. Співвідношення національних інтересів, цілей, пріоритетів і зовнішньополітичних завдань. Визначення стратегічних цілей зовнішньої політики України. Формування та вибір зовнішньополітичних альтернатив. Стратегічні документи України та їхнє значення для визначення зовнішньополітичних пріоритетів. Узгодження довгострокових інтересів із поточними зовнішньополітичними рішеннями.

Тема 6. Конституційно-правові засади прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні

Конституційні засади зовнішньої політики України. Правові принципи здійснення зовнішніх зносин держави. Законодавче регулювання процесу формування та реалізації зовнішньої політики. Конституційно визначені компетенції органів державної влади у сфері зовнішніх зносин. Правові процедури підготовки, ухвалення та реалізації зовнішньополітичних рішень. Правові механізми відповідальності та контролю у сфері зовнішньої політики.

Тема 7. Взаємодія Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів та МЗС у процесі прийняття зовнішньополітичних рішень

Президент України у системі підготовки та прийняття зовнішньополітичних рішень. Верховна Рада України та парламентський вимір зовнішньополітичного процесу. Кабінет Міністрів України та урядова координація зовнішньополітичної діяльності. Міністерство закордонних справ України у підготовці та реалізації зовнішньополітичних рішень. Механізми взаємодії та координації між основними державними інституціями. Проблеми узгодження позицій і розподілу відповідальності між суб'єктами зовнішньополітичного процесу.

Змістовий модуль 2. МЕХАНІЗМИ ТА ПРАКТИКА ПРИЙНЯТТЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ УКРАЇНИ

Тема 8. Інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття зовнішньополітичних рішень

Роль інформації та аналітики у підготовці зовнішньополітичних рішень. Інформаційні потреби суб'єктів прийняття зовнішньополітичних рішень. Збір, систематизація та верифікація інформації для підготовки рішення. Аналітичне опрацювання інформації та формування альтернатив. Аналітичні документи як інструмент підтримки прийняття зовнішньополітичних рішень. Інформаційно-аналітичне забезпечення в умовах дефіциту, суперечливості та швидкої зміни інформації.

Тема 9. Внутрішні та зовнішні актори впливу на зовнішньополітичні рішення України

Актори зовнішньополітичного процесу та їхня класифікація. Недержавні внутрішні актори та їхній вплив на зовнішньополітичні рішення. Політичні партії, бізнес, експертне середовище та громадянське суспільство. Медіа та громадська думка як чинники зовнішньополітичного вибору. Іноземні держави та транснаціональні актори як суб'єкти впливу. Механізми, ресурси та межі впливу різних акторів на зовнішньополітичні рішення України.

Тема 10. Прийняття зовнішньополітичних рішень у міжнародних організаціях та в системі стратегічних партнерств України

Міжнародні організації як інституційне середовище прийняття та узгодження рішень. Участь України у процесах прийняття рішень в ООН та інших міжнародних організаціях. Механізми міжнародних консультацій, переговорів і координації позицій. Стратегічні партнерства як механізм узгодження зовнішньополітичних рішень. Співвідношення національних інтересів України та позицій партнерів і союзників. Можливості та обмеження впливу міжнародних інституцій і партнерств на зовнішньополітичний вибір України.

Тема 11. Прийняття зовнішньополітичних рішень в умовах міжнародних криз, війни та невизначеності

Специфіка прийняття зовнішньополітичних рішень у кризових ситуаціях. Дефіцит часу, інформації та ресурсів як чинники кризового вибору. Невизначеність і ризик у процесі прийняття зовнішньополітичних рішень. Співвідношення стратегічних і тактичних рішень в умовах кризи та війни. Особливості міжвідомчої координації та політичного керівництва в кризових умовах. Український досвід прийняття зовнішньополітичних рішень в умовах російсько-української війни.

Тема 12. Реалізація, моніторинг та оцінювання зовнішньополітичних рішень України

Реалізація зовнішньополітичного рішення як етап політичного процесу. Інструменти та механізми виконання зовнішньополітичних рішень. Координація діяльності державних органів під час реалізації рішення. Моніторинг виконання та відстеження результатів зовнішньополітичної політики. Критерії та методи оцінювання результативності й

ефективності рішень. Коригування зовнішньополітичних рішень за результатами моніторингу та оцінювання.

Тема 13. Сучасна практика та перспективи розвитку системи прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні

Сучасний стан і основні характеристики системи прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні. Трансформація інституційних механізмів прийняття зовнішньополітичних рішень. Європейська та євроатлантична інтеграція як чинник інституційної трансформації. Цифровізація, технологічні зміни та використання штучного інтелекту в підтримці прийняття рішень. Основні проблеми та виклики розвитку системи прийняття зовнішньополітичних рішень. Перспективні напрями вдосконалення процесу прийняття зовнішньополітичних рішень України.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Лекція 1	Зовнішньополітичне рішення як предмет наукового аналізу	2		*1 раз на 2 тижні / тиждень 1*
Лекція 2	Конституційно-правові засади прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні	2		*1 раз на 2 тижні / тиждень 3*
Лекція 3	Інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття зовнішньополітичних рішень	2		*1 раз на 2 тижні / тиждень 5*
Семінарське заняття 1	Теорії та моделі прийняття зовнішньополітичних рішень	2		*1 раз на 2 тижні / тиждень 2*
Семінарське заняття 2	Національні інтереси, цілі та стратегічний вибір у зовнішній політиці України	2		*1 раз на 2 тижні / тиждень 4*
Семінарське заняття 3	Прийняття зовнішньополітичних рішень в умовах міжнародних криз, війни та невизначеності	2		*1 раз на 2 тижні / тиждень 6*
Самостійна робота 1	Особа, яка приймає зовнішньополітичне рішення: політико-психологічні та когнітивні чинники	11		*1 раз на 2 тижні / тиждень 1*
Самостійна робота 2	Бюрократія та міжвідомча взаємодія у процесі формування зовнішньополітичних рішень	11		*1 раз на 2 тижні / тиждень 3*
Самостійна робота 3	Взаємодія Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів та МЗС у процесі прийняття зовнішньополітичних рішень	11		*1 раз на 2 тижні / тиждень 5*
Самостійна робота 4	Внутрішні та зовнішні актори впливу на зовнішньополітичні рішення України	11		*1 раз на 2 тижні / тиждень 7*
Самостійна робота 5	Прийняття зовнішньополітичних рішень у міжнародних організаціях та в системі стратегічних партнерств України	11		*1 раз на 2 тижні / тиждень 7*
Самостійна робота 6	Реалізація, моніторинг та оцінювання зовнішньополітичних рішень України	11		*1 раз на 2 тижні / тиждень 8*
Самостійна робота 7	Сучасна практика та перспективи розвитку системи прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні	12		*1 раз на 2 тижні / тиждень 8*

**** Примітка.*** *Перелік питань/завдань до практичних/семінарських занять та самостійної роботи розміщено в СЕЗН ЗНУ*

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Поточний контроль				
Семінарське	практичні: есе,	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН*	**5**

заняття №1	порівняльний аналіз, ситуаційна задача		*ЗНУ*	
Семінарське заняття №2	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Семінарське заняття №3	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Самостійна робота №1	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Самостійна робота №2	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Самостійна робота №3	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Самостійна робота №4	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Самостійна робота №5	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Самостійна робота №6	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Самостійна робота №7	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Модульна контрольна 1	Тест	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Модульна контрольна 2	Тест	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Усього за поточний контроль	**12**			**60**
Підсумковий контроль				
Залік	Теоретичне завдання	*Питання для підготовки: розміщено у СЕЗН ЗНУ*		**20**
	Практичне завдання	*Зміст, вимоги до оформлення розміщено у СЕЗН ЗНУ*		**20**
Усього за підсумковий контроль				**40**

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	**За шкалою університету**	**За національною шкалою**	
		Екзамен	**Залік**
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано

F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна:

Бакуменко В.Д. Механізми імплементації політичних рішень в державному управлінні: Монографія / В.Д. Бакуменко, О.М. Руденко, В.В. Туча. Київ : АМУ, 2021. 184 с.

Жовква І.І. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні : навч.-метод. посіб. Київ : Дипломатична академія України при МЗС України, 2023. 104 с.

Катренко А.В., Пасічник В.В. Прийняття рішень : теорія та практика: підручник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 448 с.

Указ Президента України від 26 серпня 2021 року №448/2021 «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України». URL: https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/PD/strategy-for-pol.pdf

Hermann, C. F., & Hermann, M. G. (2023). Leaders, Groups, and Coalitions: Understanding the People and Processes in Foreign Policy. New York: Routledge. 294 p.

Додаткова:

Андріяш В.І., Громадська Н.А. Особливості формування зовнішньої політики національної держави в умовах глобалізації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. №15. С.199-204. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.15.19

Бакуменко В.Д. Державно-управлінські рішення : навч. посіб. Київ : ВПЦ АМУ, 2022. 344 с.

Зовнішня політика України: здобутки, виклики, пріоритети (Думки і позиції експертів). *Центр Разумкова*. Листопад 2024. 16 с. URL: https://razumkov.org.ua/images/2024/11/30/2024-PASHKOV-SOCIO-ZP-2.pdf

Кудряченко А.І. Місце і роль дипломатичної еліти у визначенні і реалізації зовнішньої політики української держави. *Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2018. Вип.45. С.66-81. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kudriachenko_mistse.pdf

Мацях М. Наукові дослідження у сфері прийняття рішень у сфері зовнішньої політики. URL: http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/article/view/2353/2409

Палагусинець Р.В. Роль дипломатичної служби в формуванні ефективного державного управління зовнішньою політикою держави. DOI:10.32702/2307-2156-2020.2.38

Панченко Ж.О. Теорія прийняття політичних рішень у міжнародних відносинах: основні методологічні підходи та концептуальні моделі. URL: http://vmv.kymu.edu.ua/v/p07/panchenko.pdf

Рєзніков В. В. Особливості формування та реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції в різних країнах. *Науковий вісник: Державне управління*. 2020. №1(1(3). С.153-162. URL: https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/39

Положення про Міністерство закордонних справ України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. №281. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF

Про Кабінет Міністрів України : Закон України. Відомості Верховної Ради. 2014. № 13. Ст. 222.

Про міжнародні договори України : Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 50. Ст. 540.

Про національну безпеку України : Закон України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T182469.html

Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 35. ст. 237.

Ціватий В. Зовнішня політика та дипломатія : майстерність і процес прийняття рішень. *Зовнішні справи*. 2013. №8. С.42-43.

Breuning, M. (2024). Foreign Policy Analysis : A Comparative Introduction (3rd ed.). London: Palgrave Macmillan. 296 p.

Goldstein, J., & Keohane, R. O. (2022). Ideas and Foreign Policy: Beliefs, Institutions, and Political Change. Ithaca: Cornell University Press. 340 p.

Hill, C. (2021). The National Interest in Question: Foreign Policy in Multicultural Societies. Oxford: Oxford University Press. 312 p.

Houghton, D.P. (2025). Political Psychology and Foreign Policy Decision-Making. New York: Routledge. 310 p.

Hudson, V. M. (2021). Foreign Policy Analysis: Classic and Contemporary Theory (3rd ed.). Lanham: Rowman & Littlefield. 352 p.

Jakupec, V. (2025). The EU's Strategic Dilemma in the Ukraine War : Sanctions, Military Aid, and the Struggle for Coherence in Foreign Policy. Cham: Springer. DOI: 10.1007/978-3-032-01595-2

Lakishyk, D. (2025). Foreign Policy Strategies of the USA, EU and NATO: Defining the main Criteria. *Problems of World History*, (29), 113–135.

Lonardo, L. (Ed.). (2022). Russia's 2022 War Against Ukraine and the Foreign Policy Reaction of the EU: Context, Diplomacy and Law. Palgrave Macmillan.

Moroney, J. D. P., Kuzio, T., & Molchanov, M. A. (Eds.). (2022). Ukrainian Foreign and Security Policy : Theoretical and Comparative Perspectives. Bloomsbury.

Nychyk, O. (2021). Ukraine Vis-à-Vis Russia and the EU: Game-theoretic Approaches to Foreign Policy Making (monograph). Columbia University Press / Peter Lang. 214 p. https://cup.columbia.edu/book/ukraine-vis-a-vis-russia-and-the-eu/9783838217673

Renshon, J., & Larson, D. W. (2021). Decision-Making in Foreign Policy and International Relations : A Cognitive Perspective. Cambridge: Cambridge University Press. 368 p.

Ripley, B. (2020). Cognitive Processes and Foreign Policy Decision Making. London: Routledge. 260 p. DOI: 10.4324/9781003082149

Shaptala, S. (2021). The approaches to foreign policy decision-making in international crisis conditions. *Political Science and Security Studies Journal*, *2*(4), 65-70. https://doi.org/10.5281/zenodo.6802724

Ukraine: Changing World Order? (2023). Edited collection. Foreign Policy Association / FPA Press. https://fpa.org/product/ukraine-changing-world-order/

Інформаційні ресурси:

Міністерство закордонних справ України : Офіційний сайт. URL: https://mfa.gov.ua/ua

Національна бібліотека України імені Володимира Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua

Платформа обміну науково-дослідними роботами для науковців та студентів. URL: www.academia.edu

Урядовий портал : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: https://www.kmu.gov.ua/ua

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Відвідування усіх занять є обов'язковим, оскільки курс побудовано на відпрацювання отриманих теоретичних знань на практичних заняттях. Курс має ієрархічну структуру, кожна тема є доповненням до попередніх знань, тож пропуски занять неприпустимі (лише з поважної причини).

Відповідно до Закону та внутрішніх правил ЗНУ викладач має здійснювати моніторинг відвідування студентами академічних занять. Фіксація наявних на занятті студентів відбувається на початку заняття. Відсутні студенти помічаються відповідною позначкою у журналі академічної групи.

У разі відсутності студента передбачено відпрацювання пропущеного заняття за домовленістю з викладачем у години консультації.

Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущенні завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Водночас підтримується гнучкий підхід до визнання результатів навчання. Окремі теми або модулі курсу, за погодженням з викладачем, можуть бути зараховані як **результати неформальної освіти**. Порядок зарахування таких результатів регулюється «Положенням ЗНУ про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти»: https://surl.li/ifacrq

«Дистанційне навчання». Зважаючи на запровадження в Україні (через агресію російської федерації) з 24 лютого 2022 року режиму воєнного стану та вимушений перехід ЗНУ на **дистанційне навчання** – заняття у виші відбуваються у змішаному очно-дистанційному режимі, з використанням програм організації відеоконференцій **Google Meet** або **Zoom**. Уся інформація щодо особливостей дистанційного навчання розміщується у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ **Moodle** (https://moodle.znu.edu.ua). Студент має регулярно відвідувати сторінку курсу в Moodle та стежити за змінами та оновленнями. Реквізити для входу на відеозаняття через Google Meet або Zoom розміщуються у розкладі занять факультету історії та міжнародних відносин у АСУНП MKR (https://mkr.znu.edu.ua/), а також у нульовій секції курсу у системі Moodle.

Кожен студент, під час заняття у Google Meet або Zoom (лекція, семінар, консультація, поточний та підсумковий контроль), повинен забезпечити свою візуальну присутність шляхом увімкнення відеокамери на комп'ютері або смартфоні та у системі Zoom або Google Meet. Звук під час заняття має бути вимкненим. Якщо студент має запитання – він піднімає руку. Звук вмикається лише під час відповіді студента (програмно), або для короткої репліки (шляхом натискання і утримання клавіші «пробіл» на клавіатурі). Якщо студенту необхідно ненадовго відійти від монітору, візуальне зображення може бути тимчасово відключене.

Політика академічної доброчесності. Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства це плагіат. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. Усі письмові роботи, що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення StrikePlagiarism. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань Ви можете знайти на платформі Moode за посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857

Використання фрагментів тексту, згенерованих ChatGPT та іншими чат-ботами штучного інтелекту з великими мовними моделями, у письмових роботах є плагіатом у

разі, якщо не вказано джерело походження тексту, тому всі фрагменти, продуковані ChatGPT та іншими чат-ботами штучного інтелекту, мають бути відповідним чином марковані в текстах, що подаються студентами і мають на меті процедуру оцінювання викладачем.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу).

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки застосовуються відповідні дисциплінарні заходи згідно Кодексу академічної доброчесності ЗНУ: https://surl.li/ovaazs .

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки України імені Володимира Вернадського: http://www.nbuv.gov.ua.

Дискусії на семінарах чи лекціях відбуваються із проявом поваги до опонентів та модератора. Слово для доповіді чи репліки надає модератор (викладач чи визначений ним студент). Ознакою бажання висловити свою думку з боку студента є піднята рука.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Будь ласка, вимкніть на беззвучний режим свої мобільні телефони та не користуйтеся ними під час занять. Мобільні телефони відволікають викладача та ваших колег. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Електронні пристрої можна використовувати лише за умови виробничої необхідності в них (за погодженням з викладачем).

Комунікація. Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту та сторінку дисципліни у Moodle та реагуватимуть своєчасно. Усі робочі оголошення можуть надсилатися студентам через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Ваша електронна пошта має бути підписана Вашим справжнім ім'ям та прізвищем, а не нікнеймом.

З метою вдосконалення змісту та методики викладання дисципліни просимо студентів **заповнити форму зворотного зв'язку** за посиланням у СЕЗН Moodle.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2026-2027 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/grafik/Grafik_2026-2027_df_1.xlsx.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ https://lnk.ua/gk4x2wkVy .

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ:* https://lnk.ua/9MVwgEpVz .

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації,

сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: https://lnk.ua/EYNg6GpVZ .

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: https://lnk.ua/QRVdWGwe3; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: https://lnk.ua/3R4avGqeJ.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9:00 до 21:00).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: https://lnk.ua/5pVJr17VP.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: https://library.znu.edu.ua/. Графік роботи абонементів: понеділок-п`ятниця з 08:00 до 16:00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): https://moodle.znu.edu.ua/. Посилання для відновлення паролю: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: https://sites.znu.edu.ua/child-advance/.